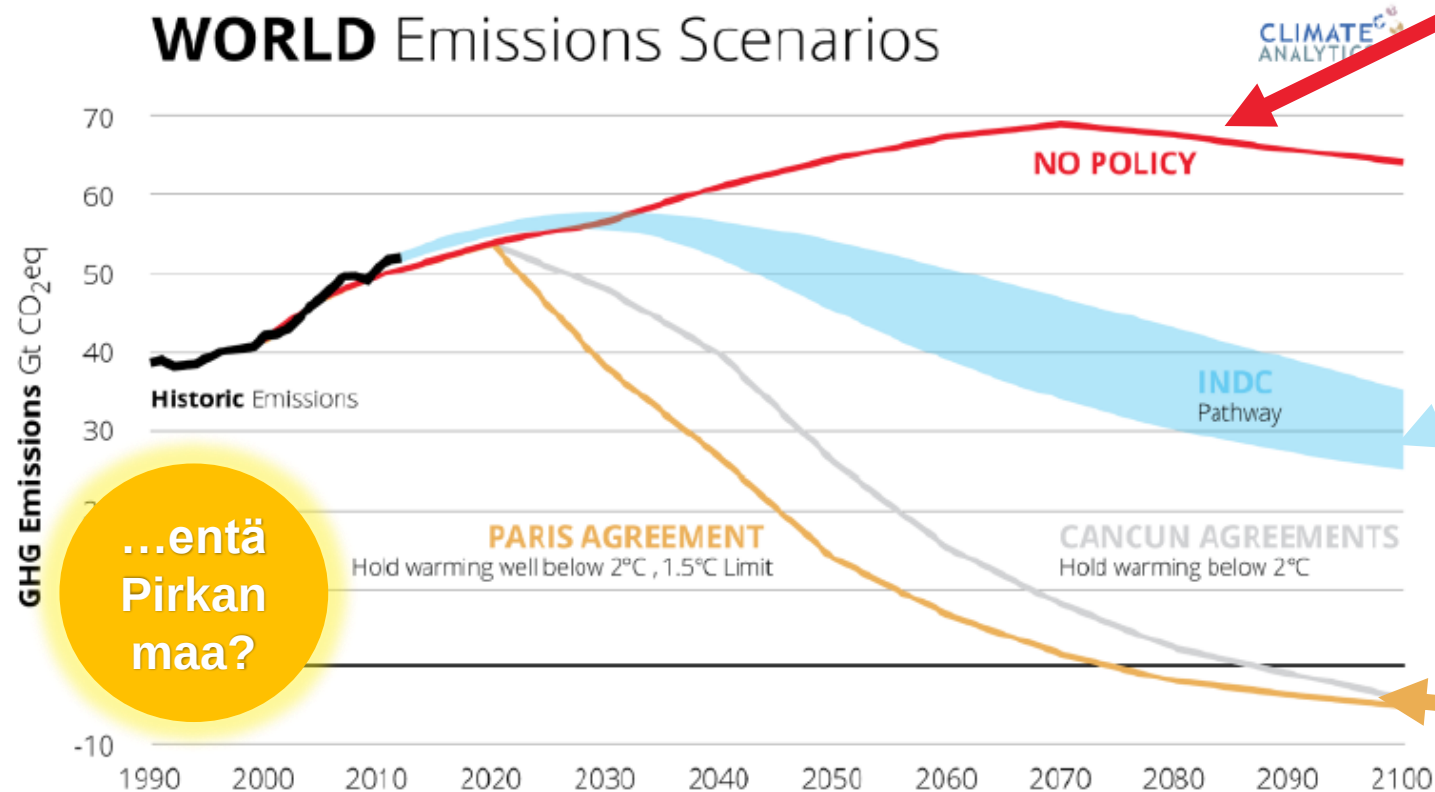

Pariisin joulukuun 2015 ilmastopöytäkirja => rajataan maapallon lämpötilan nousu 1,5 asteeseen

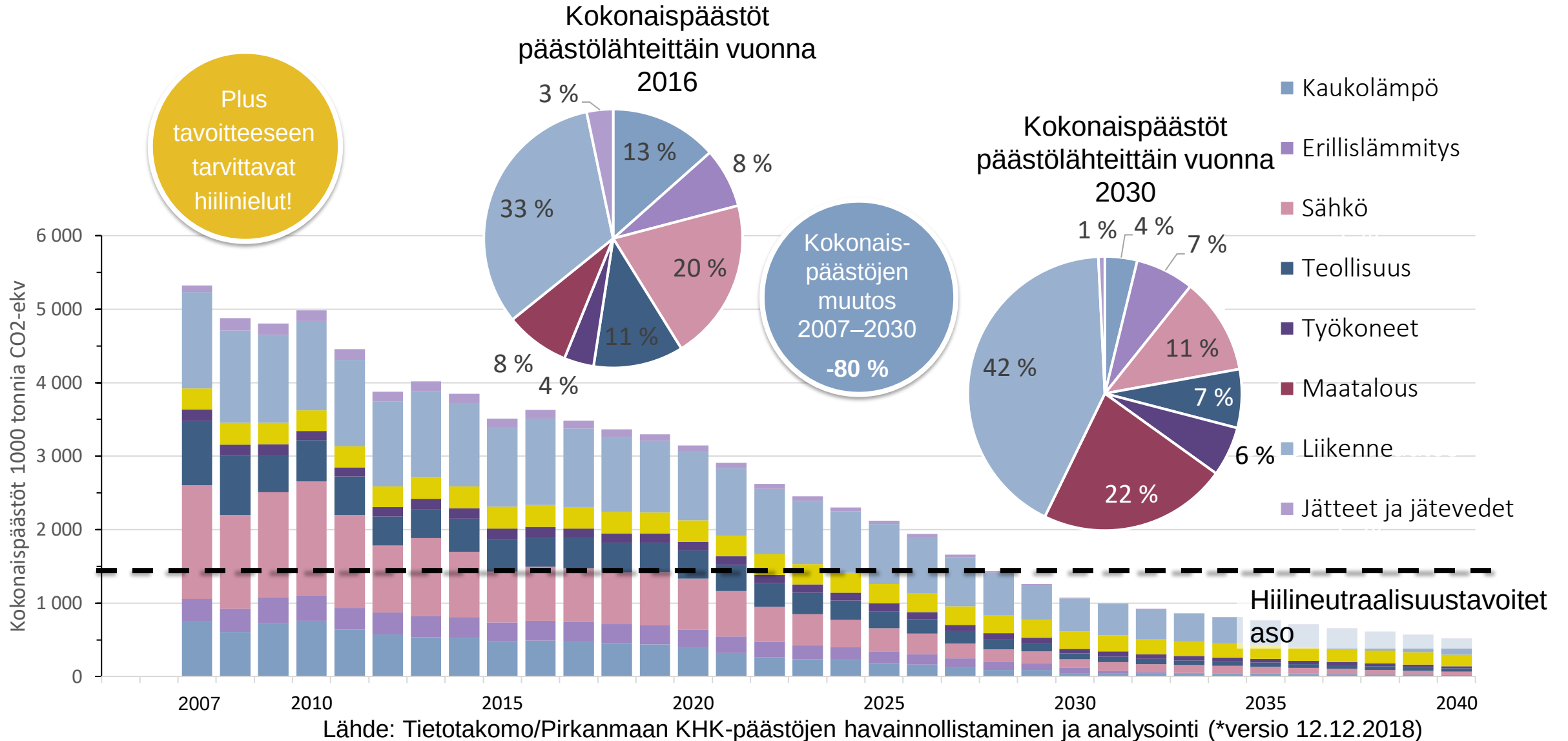
Jos ei tehdä mitään, edetään kohti 5 asteen lämpötilan nousua esiteolliseen aikaan verrattuna. Arktisilla alueilla nousu on kaksinkertainen.

Nyt tehdyt sitoumukset kattavat noin puolet tarvittavista vähennyksistä – huom.: sitoumus ei vielä tarkoita toteutettua toimenpidettä!

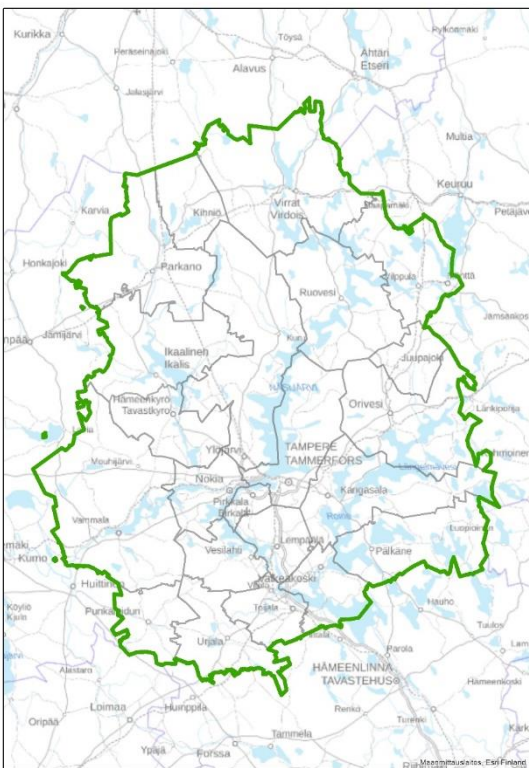
Pariisin sopimuksessa asetettiin 2 asteen tavoite, mutta IPCC:n raportti 2018 nosti esiin, että kunnianhimoisempaan, 1,5 asteen tavoitteeseen pyrkiminen on kriittistä!

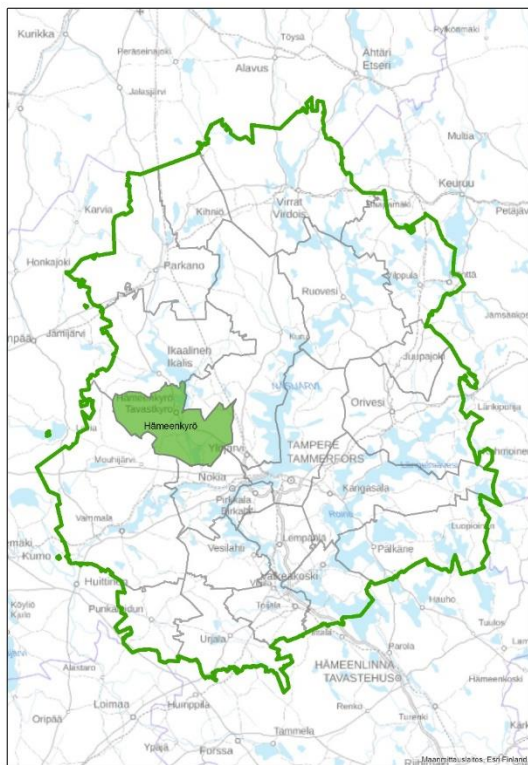
Pirkanmaan MAHKU eli päästöt HINKU-uralle

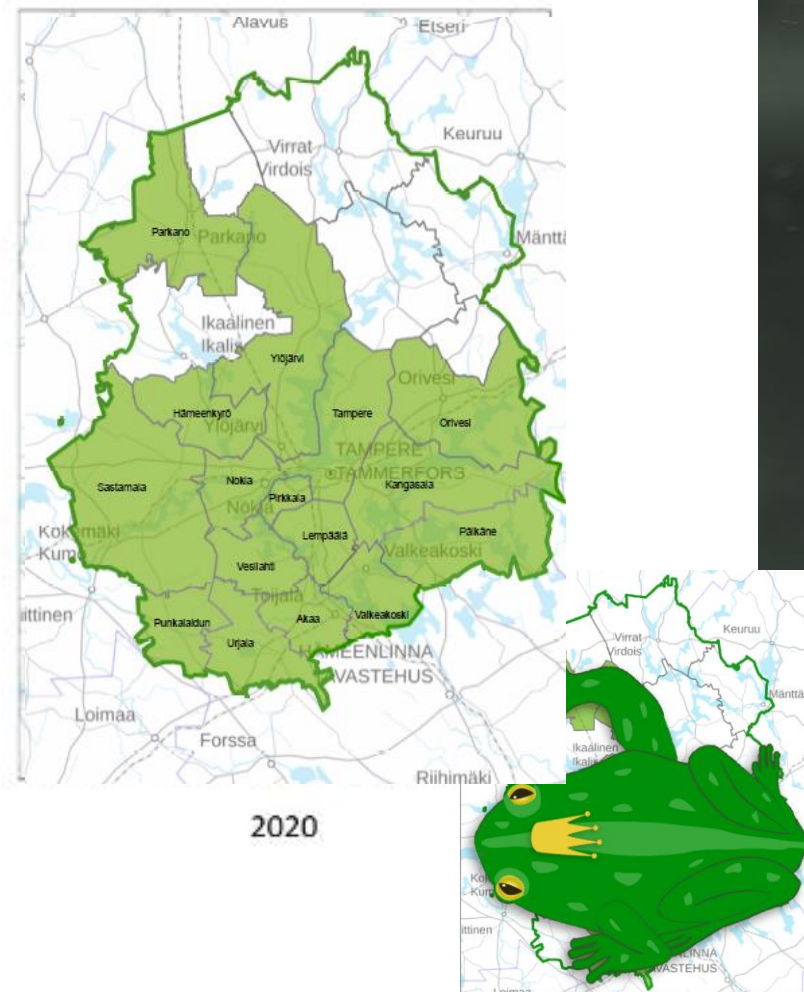
Kuntien mukaantulo talkoisiin ollut huimaa: Tänään yli 95 % Pirkanmaan asukkaista on sitoutunut tiukkoihin päästövähennyksiin!

Alussa oli Pirkanmaa

2017

2020

MUKANA (kutsuttuina) TÄNÄÄN:

- Akaa
- Hämeenkyrö
- Kangasala
- Lempäälä
- Nokia
- Orivesi
- Parkano
- Pirkkala
- Pälkäne
- Sastamala
- Tampere
- Urjala
- Valkeakoski
- Vesilahti
- Ylöjärvi
- Pirkanmaan liitto
- Tampereen kaupunkiseutu
- Ekokumppanit
- Tampereen hiippakunta
- Tampereen yliopistoyhteisö
- Mukana myös PIRELY ja PYSTY-ryhmäläiset!

Ilmastofoorumi 18.11.2020

Pirkanmaan ELY-keskus, etäyhteys, 12.30-15.30

1. Ajankohtaiset

2. Päästölaskennan hyödyntäminen alueellisten toimenpiteiden arvioinnissa

1. Johannes Lounasheimo (SYKE): SYKEN laskentojen ajankohtainen tilanne ja kysymykset 13.00-13.45
2. Petri-Tapio Heikkonen (Pirkanmaan ELY-keskus): Maakunnalliset ja ylikunnalliset päästövaikutusten arvoinnit 13.45-14.00

3. SYKEN FEO- ja IBC-Carbon –tutkimushankkeiden esittely (14.15-14.45)

4. LIFE-rahoitus ilmastolle ja ympäristöasioissa (14.45-15.00)

1. Milka Parviainen (YM)

5. Päästövähennyspolku ja Pirkanmaan ilmastotiekartta – jatkoaskeleet (15.00-15.15)

6. Seuraava kokoontuminen ja vapaa keskustelu - 15.30

Ehdotus 10.2. kello 12.30, jatketaan koronatilanteen rajoissa

Pirkanmaan hiilineutraali tiekartta hyväksytty maakuntahallituksessa 17.11.2020

Liisa Hyttinen/Canemure

EU-rakennerahastovalmistelusta

Kristiina Karppi/Pirkanmaan ELY-keskus

Pieni sana kehittämisrahoitusten ilmastonäkökulmasta – miltä kuva näyttää?

Alueen EU-rakennerahoitus/ELY, vuodenvaihte 2020-2021 * yritystukiin +5 M€

- ESR: osaamisen kehittäminen, työllisyys -> vähähiilisyys/kierto, puurakentaminen
- EAKR: investoinnit mahdollisia -> vähähiilisyys, kierto, digi

Rakennerahastot, uusi ohjelmakausi 2021-2027 * rahoituksen kokonaisarvo noin-ennallaan

- komission kommentit -> oma EAKR-toimintalinja *Hiilineutraali Suomi*: energiatehokkuus, kasvihuonepäästöjen vähentäminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, kiertotalous
- ESR:ssä kestävä kehitys läpileikkaavana tavoitteena (työllistymisen aloille, osaamisen kohdennukset)

ReactEU, rr-toiminnan säännöillä * lisärahoitusta rakennerahastoille uusilla toimintakohdennuksilla pandemian jälkien korjausta *luomalla pohjaa talouden vihreälle, digille ja palautumiskykyiselle elpymiselle*:

- *pk-yritystoiminnan ja vihreän talouden vahvistaminen, hiilineutraaliustavoite* (EAKR)
- *digitaitoja sekä yritysten muutoskyvykkyyttä parantamalla* (ESR)

RRF-väline/Suomen kestävän kasvun ohjelma * koronaelvyytystä toteutuessaan 2,3 MRD€ *Huom. koko MRK auki!*

- Suomi: *Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta* (0,9-1,2/2,3 MRD€) + *Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen* (0,2-0,4/2,3 MRD€)
- yleistä: ”vähintään investoinnit fossiilisiin rajattu pois”
- tuleeko EU-budjettia ja jos kyllä, millainen ja millä ehdoilla/toteutuuko RRF?
- JTF – toukokuussa rahoitusosuutta kasvatettiin – merkittävä yhteiskuntarauha/-poliittinen kysymys siirtymässä kohti hiilineutraaliuden tavoitetta – siirtymällä merkittäviä ja valikoivasti kohdentuvia aluetalousvaikutuksia

Muuta? ALKE-lain valmisteluvaihe

Meneillään olevat rahoitushaut

- Kuntaliitto on koostanut avoinna olevia rahoitushakuja kuntien ympäristötyöhön. Ilmastosta avoinna mm.
 - Avustus kunnille öljylämmityksestä luopumiseen (ARA):
 - Avustus sähköautojen latausinfraan rakentamiseen (ARA):
 - Energia-avustukset asuinrakennuksille (ARA):
 - Tieliikenteen infrastruktuurituki vuonna 2020 (julkiset latausasemat ja kaasuntankkausasemat)
 - Avustus ravinteiden kierrätystä ja jätevesien käsittelyn energiatehokkuutta edistäville hankkeille (YM):
 - Avustus julkisen puurakentamisen kehittämishankkeille (YM)
 - Tukea kestävään liikkumiseen ja liikenneturvallisuuden edistämiseen (Traficom):
- Kuntaliiton kooste kokonaisuudessaan
 - <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2020/kuntien-kestavaan-yhdyskuntarakentamiseen-ja-ymparistotyohon-suunnattuja>

Maankäyttösektorin rahoitushaut

- MMM) on käynnistänyt toimenpidekokonaisuuden, jonka tavoitteena on vähentää maa- ja metsätalouden ja muun maankäytön kasvihuonekaasupäästöjä sekä ylläpitää ja vahvistaa hiilinieluja ja -varastoja.
- Vuoden 2021 aikana laaditaan ilmastolain mukainen maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma, jota tuetaan tällä toimenpidekokonaisuudella.
- Maankäyttösektorin päästövähennyspotentiaali turvemaiden käytössä sekä ehkäisemällä metsien muuttumista muuhun maankäyttöön (metsäkato). Metsien hiilensidontaa voidaan vahvistaa metsien kasvukyvystä ja terveydestä huolehtimalla. Myös joutokäytössä olevien alueiden metsittäminen on yksi keino
- Hiilinielujen ja -varastojen säilyttämiseksi on tärkeää varautua myös lisääntyviin riskeihin, kuten kasvitauteihin ja metsätuhoihin.
- **Hiilestä kiinni-tutkimusrahoitushaku auki 21.12.2020 saakka**
- **2021 alussa tulossa muille toimijoille oma hakunsa**
 - Myös julkiset toimijat voivat hakea!
- <https://mmm.fi/maankayttosektorin-ilmastosuunnitelma/tutkimus-ja-innovaatio-ohjelma>

Ilmastolain uudistaminen ja muita ajankohtaisia asioita

- Ilmastolain valmistelu
 - Käsiteltävät teemakokonaisuudet: Tavoitteet, suunnittelujärjestelmä, kuntien ja alueiden rooli suunnittelussa, ilmastosuosikertomus, ilmastopaneeli ja perus- ja ihmisoikeudet
 - Työryhmän määräaika jatkettu maaliskuun 2021 loppuun
- Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman suunnitelma (KAISU2)
 - Lähtökohtia ovat HO tavoitteet, ilmastolaki ja sen päivitys ja EU:n velvoitteet vuodelle 2030
 - Uusia toimia tarvitaan kaikilla sektoreilla, huolehdittava kustannustehokkuudesta ja reiluudesta
 - Työryhmä asetteilla, luonnos valmis kesällä ja selontekona eduskuntaan syksyllä 2021
- Muita ajankohtaisia
 - Tuet omakoti- ja paritalokiinteistöjen sekä kuntien kiinteistöjen lämmitysjärjestelmän muuttamiseen pois öljylämmityksestä
 - PIRELYn myöntämiä omakoti- ja paritalokiinteistöjen tukia haettu ahkerasti
 - Tiekartta öljylämmityksestä luopumiseen valmisteilla vuoden 2020 loppuun mennessä

EU:n ilmastotavoitteen korottaminen 2030 Climate Target Plan – komission tiedonanto ja vaikutusarviointi

- Julkistus 17.9.2020 (Suomen kannat 2.10. EU-minva)
- Komissio esittää EU:n 2030 tavoitteen korottamista (nykyisin vähintään 40% vuoden 1990 tasosta) vähintään 55%:iin, ml maankäyttösektori
- Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen: *'At least 55% climate target by 2030 is ambitious, achievable and beneficial for the EU'*
- Vuoden 1990 jälkeen päästöt -25%; talous +60%

PIRELY - ajankohtaisia

MRL-uudistus ja ilmasto: ilmastovaikutusten arviointi tulossa osaksi lainsäädäntöä

- MRL yksi merkittävimmistä ellei merkittävin "ilmastolaki" ja keino tukea laajalla sektorilla päästövähennyksiä
 - Nyt suunnitellut muutokset vahvistavat merkitystä entisestään!
 - Asia ollut esillä myös ELYn ja kuntien kekekierroksella

→ Ilmastotyöhön tarvitaan käyttöön kaikki mahdolliset työkalut.

Ilmastokestävän kaavoituksen tarkistuslista

Tutki kaavasi ilmastokestävyyttä

Tuetut selaimet Chrome Safari Firefox Edge Mobiliversio on kehityksessä

Ymparisto.fi/KILVA

Tervetuloa käyttämään ilmastokestävän kaavoituksen työkalua!

Työkalun tavoitteena on auttaa kaavoittajia, päätöksentekijöitä ja kaavoitusta ohjaavia viranomaisia tekemään valintoja, joilla maankäytön suunnittelun ratkaisuja suunnataan ilmastokestäviksi. Kantava periaate on ilmastoetuisia: säilytetään se hiili, mikä voidaan ja tuotetaan niin vähän päästöjä kuin voidaan. Työkalu on tarkoitettu käytettäväksi kaikkien kaavatasojen ratkaisuihin sekä muihinkin yhdyskuntarakennetta ohjaaviin suunnitelmiin ja päätöksiin.

Työkalun lopputuloksena syntyy "tarkistuslista" asioista, jotka kuvaavat kaavan vahvuuksia ja heikkouksia. Kysymyksiin voi myös vastata uudelleen eri tavoilla ja näin kartoittaa, mihin asioihin suunnitelmassa olisi hyödyllistä kiinnittää huomiota.

Työkalun tulokset toimivat lähtökohtana tarkemmille selvityksille tai jatkokeskustelulle. Kaavat ovat lähtökohtaisesti erilaisia ja riippuu tilanteesta, mihin niissä kannattaa ilmastoon suhteen keskittyä. Tämän vuoksi täydellisen tuloksen tavoittelua olennaisempaa on tunnistaa oleellimmat kysymykset ja pyrkiä vaikuttamaan myös tulevaisuuden valintoihin. Tulosten tulkinta saa ja sen pitääkin kehittyä sitä mukaa kun ilmastokaavoituskin kehittyy.

Työkalu on luonteeltaan yleispiirteinen, eivätkä kaikki kysymykset aina suoraan kytkeydy käsiteltävään suunnitelmaan. Kysymysten yläpuolella olevissa infoteksteissä on esitetty miten kysymys kannattaa parhaiten eri tilanteissa tulkita.

[? Lue lisää taustoista](#)

Työkalussa kaavan ilmastokestävyys on jaettu neljään kokonaisuuteen. Jokainen kokonaisuus konkretisoituu vielä alakohdilla.

1. Luonnonvarojen käytön minimointi

- A. Olemassa olevan hyödyntäminen ja uuden toteuttaminen resurssiviisaasti
- B. Metsien hiilinielujen ja hiilivarastojen turvaaminen
- C. Hiilen säilyminen tulevassa rakenteessa

2. Kestävän elämäntavan mahdollistaminen

- A. Liikkumisen tarpeen vähentäminen
- B. Kulkumuotojakauman painottuminen kestäväksi
- C. Kestävät ratkaisut mahdollistavien toimintojen ja ellettävyyden edistäminen

3. Kulutuksen päästöjen minimointi

- A. Alueen uusiutuvan energian tuotantopotentiaalin selvittäminen
- B. Uusiutuvan energian tuotannon mahdollistaminen
- C. Alueen energiatehokkuuden huomioiminen
- D. Infran ja teknisen huollon resurssitehokkuuden huomioiminen

4. Ilmastomuutokseen aiheuttamiin riskeihin varautuminen

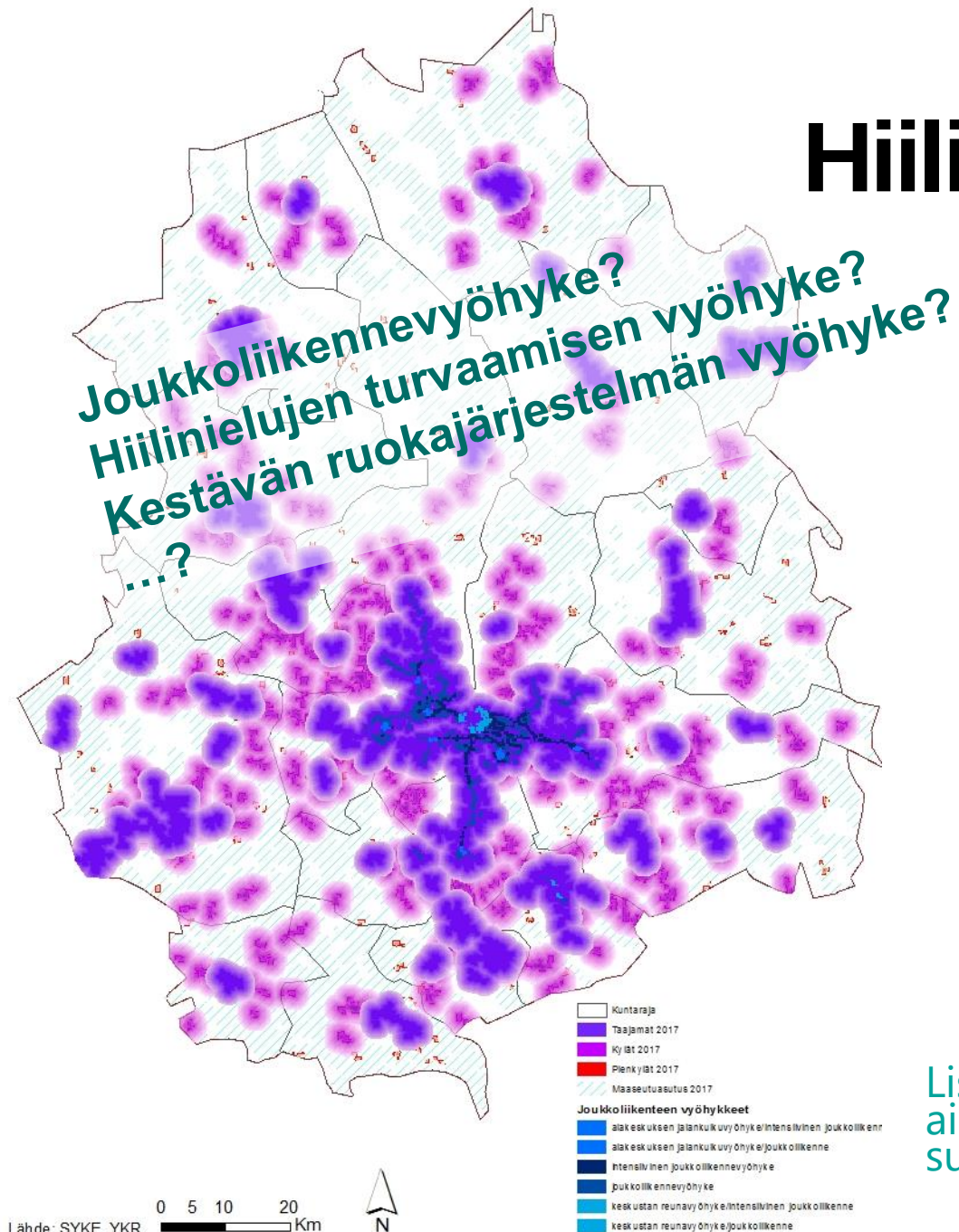
- A. Alueen ilmastoriskeille alttiiden ominaispiirteiden tunnistaminen
- B. Alueen haavoittuvien arvojen ja toimintojen tunnistaminen
- C. Äärevöityvistä sääoloista aiheutuvien riskien tunnistaminen

Ilmastokestävä kaavoitus –checklist

ymparisto.fi/KILVA

- Ilmainen ja kaikille avoin työkalu kunnille ja ELYjen alueidenkäytölle valtakunnalliseen käyttöön
 - Markkinoidaan esim. PIRELYn kunta-kehittämiskeskusteluissa
- **Kaikille kaavatasoille, jo kaavoituksen alkuvaiheisiin**
- **Laadullista arviointia, konkretiaa**
- **Hankeaika 3/2019-9/2020**
- **OHRYssa mukana myös YM, UUDELY, Tampere, Kangasala ja Hämeenkyrö**
- **Kehitystyö jatkuu – kokemukset ja palaute otetaan vastaan**
 - → tehdään työkalusta mahdollisimman hyödyllinen – uusi MRL tuo tarvetta uusille työkaluille

Hiilineutraalit vyöhykkeet-OHKE

- Haetaan Pirkanmaalle eri tyyppisten alueiden vahvuudet ilmastotyössä
= "hiilineutraalit vyöhykkeet"
- Olemassa olevat paikkatiedot käyttöön ja samalle kartalle
 - Esim. YKR, hiilivarastot, maaperä, liikenne
- Hankkeessa muodostettavat tietomallit jaetaan kaikkien käyttöön
→ muilla alueilla voidaan tehdä vastaavat analyysit
- Alkamassa 12/2020, hankeaikaa 12kk
 - Paikkatieto-osaaja haussa + PIRELYn asiantuntijat mukana hankkeessa

Lisäksi: PIRELYssä suunnitteilla työkalu maankäytön muutosten aiheuttaman nielun/varaston menetyksen arviointiin suunnitelma/hanketasolla?

Päästölaskennasta

Johannes Lounasheimo (SYKE)

Petri-Tapio Heikkonen (Pirkanmaan ELY-keskus)

PÄÄSTÖVÄHENNYS- POTENTIAALI JA -KUILU

VERTAILUVUOSI 2007:
3952,3 KT

VERTAILUVUOSI 2017:
3081,5 KT

PÄÄSTÖVÄHENNYSTARVE:
2291,5 KT

PIRKANMAALLA
KERÄTTYJEN TOIMIEN
PÄÄSTÖVÄHENNYS-
POTENTIAALI:
849 KT

KAISUN
PERUSURAN PÄÄSTÖ-
VÄHENNYSOLETUS:
668 KT

PÄÄSTÖVÄHENNYS-
KUILU: 774,5 KT

HIILINEUTRAALI
2030:
790KT

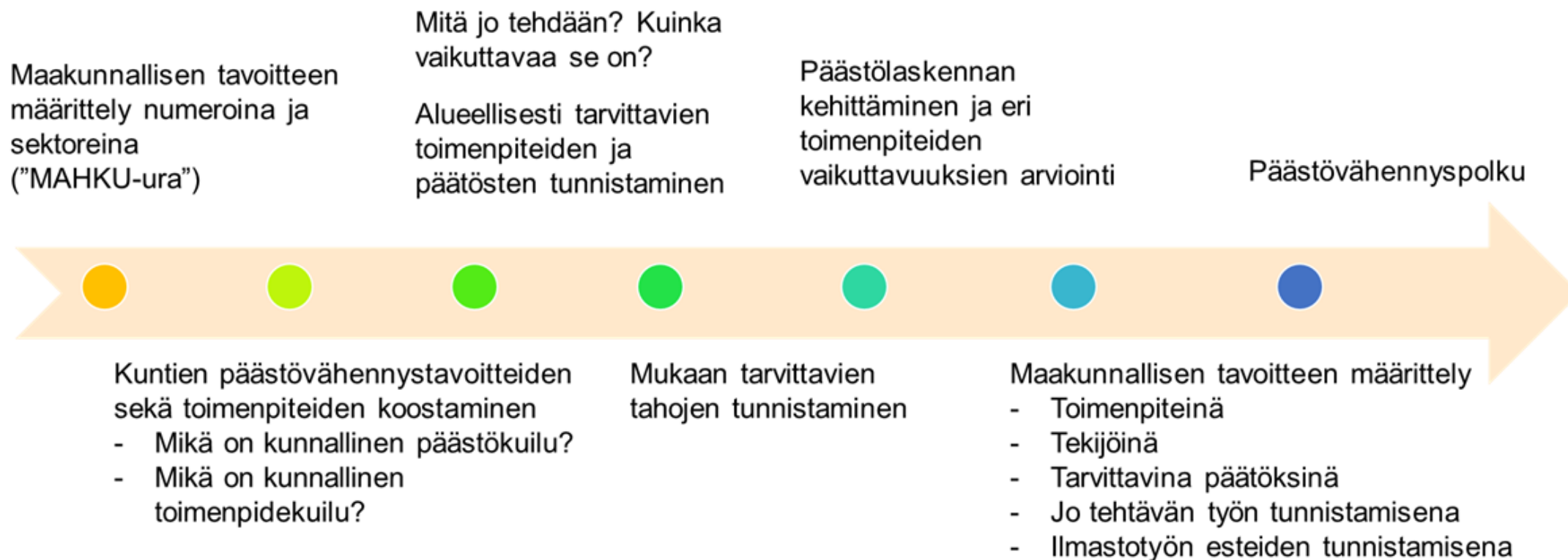
Lähde: Hiilineutraali Pirkanmaa 2030 -tiekartta

Miten eteenpäin: Päästövähennyspolun rakenne

- Noudatetaan Suomen ilmastopaneelin ideaa: Mihin nykysitoumukset riittävät? Mikä on "päästökuilu"?

A) koostetaan yhteen jo olemassa olevat sitoumukset ja määritetään päästökuilu
B) osoitetaan maakunnallisia toimia, joilla voidaan kattaa päästökuilu

Päästövähennyspolun kärkiteemat

- Liikenne
- Hiilinielut
- Energia
- Systemisen muutoksen mahdollistajat:
 - Päättäjien/johtajien sitouttaminen
 - Yritysten mukaan saaminen
 - Laskennan tarkentaminen alueellisiin keinoihin

Päästövähennyspolun laskenta

1) Maakunnan päästökuilun määrittäminen (Määrittely perusteltu jo Canemuren tiekartassa)

- Miten päästökuilun voisi ajatella jakautuvan eri sektoreille?
 - →peilaaminen siihen, että päästövähennyspolun pääteemat ovat hiilinielut, energia ja liikenne
 - Kuinka ison osan päästökuilusta näiden pitäisi kattaa?
 - Entä muut asiat, mitä ne olisivat ja millainen osuus niille tulisi?
- Kuntien sekä Tampereen kaupunkiseudun tiekartat ja toimenpiteet: tulevatko jo huomioiduksi päästökuilussa?
- Hiilinielut: nykytila sekä ennusteet 2030
 - Miten ison osan nielusta voisi kattaa metsien kasvua lisäämällä?
 - Joutomaat, tuhkalannoitus
 - Merkittävien metsäkatoa aiheuttavien hankkeiden merkityksen arviointi? (hankkeista oma keskustelunsa)
 - Maaperä ja muu biomassa hiilivarastona – mahdollisuudet arvioida varastomerkitystä yleisellä tasolla?
 - Luonnonsuojelualueet hiilivarastona
 - Turpeen hajoamisen määrä ja vähentämiskeinot

2) Päästökuilun määrittämisen jälkeen tarvittavien toimenpiteiden ja keinojen arviointi: määritetään jo löydettyjä keinoja, niiden vaikutus → koko kuilu katetuksi tavalla tai toisella

3) + Yleisesti ilmastotyön tueksi useampaa kuntaa tai koko maakuntaa koskevat laskennat tukemassa maakunnan ilmastotyötä

- Kuntien tarpeet ja kuntien omien toimenpiteiden arviointi niiltä osin, kuin toimenpide ei suoraan näy Hinku-laskennassa
- Useamman kunnan yhteisten toimenpiteiden arviointi

Biokaasu liikennepolttoaineena (valtakunnallisesti)

- Vuonna 2030, realistisesti voisi olla 2,5 TWh biokaasua liikennekäyttöön.
- Päästövähennys noin 620 kt CO₂e
 - ≈ 5,7% tieliikenteen KHK-päästöistä valtakunnallisesti 2018
 - "Melko hyvä, mutta ei autuaaksitekevä"
- LVM:n arvion mukaan 2045 voisi olla jopa 10 TWh biokaasua liikennekäyttöön.
- Tällöin päästövähennys olisi 2400 kt CO₂e
 - ≈ 22 % tieliikenteen kokonaispäästöistä 2018

Joukkoliikenteen ja liityntäpysäköinnin kehittäminen, tapaus työmatkaliikenne

- Keskimääräinen työmatkan pituus Pirkanmaalla 16 km yhteen suuntaan
- Oletus: työmatka-autoilijoita n. 150 000
 - Yhteensä 4,8 Mkm / v
 - 174,8 kt CO₂e / v
- JOS joukkoliikennettä ja liityntäpysäköintiä kehittämällä 25% autoilijoista ajaakin puolta lyhyemmän matkan liityntäparkkiin ja jatkaa julkisilla
 - Päästövähennys olisi 21,9 kt CO₂e / v
 - ≈ 2,4% tieliikenteen päästöistä Pirkanmaalla
 - ≈ 2,8% päästövähennyskuilusta

SYKE:n FEO- ja IBC-Carbon hankekokonaisuuudet

LIFE-rahoituksen mahdollisuudet

Milka Parviainen (YM)

Kiitos!

Keskustelua päästövähennyspolun jatkosta ja toiveista ilmastofoorumille 2021
Jatketaan laskennan kehittämistä vuoden 2021 alusta!

Seuraava kokoontuminen – ehdotus 10.2.2021 klo 12.30

YMPÄRISTÖVIISAS

PIRKANMAA

Pirkanmaan ilmastofoorumin
kokoontuminen 11.9.2020 – maakunnan
ja valtakunnan ajankohtaiset ilmastoasiat

Muistio

Sisältö

1. Ohjelma
2. Öljylämmityksestä luopumisen avustus
3. Valtakunnalliset ajankohtaiset
 1. Uuden EU-rahoituskauden valmistelu meneillään – vielä voi vaikuttaa siihen, että ilmasto olisi ohjelmassa mukana mahdollisimman läpileikkaavasti ja sekä hillinnän että sopeutumisen osilta
 2. Ilmastolain valmistelussa todennäköisesti mennään vuoden 2021 puolelle
 3. Ilmastokestävä kaavoitus –checklist –työkalu valmistumassa syyskuussa 2020 ja tulossa ymparisto.fi:hin käytettäväksi

+ Kuntien KAISU-rahoitushaku todennäköisesti tulossa seuraavan kerran joulukuussa 2020
4. Osallistujien ilmastoajankohtaiset
 1. Tulossa Ekothon-hankkeen tilaisuus 1.-2.10. – tiedustelut hannele.tiitto@pirkanmaa.fi
 2. Tulossa Tampereen hiippakunnan koordinoima tilaisuus kiinteistö- ja metsäomaisuuden hallinnasta ilmastotyössä tammikuussa 2021 Hyytilässä – tiedustelut sari.peltonen@evl.fi
5. ELY-keskuksen ilmastotiekartta
6. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen alueellisena kysymyksenä
7. Päästövähennyspolku ja Pirkanmaan ilmastotiekartta – jatkoaskeleet
8. Seuraava kokoontuminen **18.11. kello 12.30**

Ilmastofoorumi 10.9.2020

Pirkanmaan ELY-keskus, etäyhteys, 13.00-15.30

1. Valtakunnalliset ilmastotyön ajankohtaiset 13.00-13.30

Öljylämmityksestä luopumisen avustus (Vesa-Pekka Heikkilä, Pirkanmaan ELY-keskus)

Muita ajankohtaisia valtakunnallisia

Ilmastokestävä kaavoitus –checklist

2. Osallistujien kuulumiset 13.30-14.30

Organisaatioittain

3. ELY-ilmastotiekartta 14.30-14.45

4. Ilmastomuutokseen sopeutuminen alueellisena kysymyksenä (Riitta Syvälä ja Katriina Virtanen, Pirkanmaan ELY-keskus)

5. Päästövähennyspolku ja Pirkanmaan ilmastotiekartta – jatkoaskeleet 15.15-15.30

6. Seuraava kokoontuminen ja vapaa keskustelu 15.30 -

Kokoontuminen marraskuussa, koronatilanteen mukaan todennäköisesti etänä

2. Öljylämmityksestä luopumisen avustus

- Vesa-Pekka Heikkilän esitys liitteenä.
- Öljylämmityksestä luopumisen avustusta on voinut hakea 1.9.2020 alkaen Pirkanmaan ELY-keskuksesta.
- Lisätietoja löytyy myös osoitteesta: <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/oljylammituksen-vaihtajalle>

3.1. Ilmastolain uudistus

- Taustaselvitykset valmistumassa syksyllä
 - Perus- ja ihmisoikeudet, vrt. perustuslain 20§
 - Kuntien rooli
 - Uudet ohjauskeinot
 - Linkitykset muuhun ympäristölainsäädäntöön
- Aikataulu venymässä vuoden 2021 puolelle?
- Ajatuksia kuntien roolista verrattuna nykytilaan?
Suhtautuminen mahdolliseen velvoittavuuteen?

3.2. Rakennerahasto-ohjelman valmistelu

Komissiolta tullut palaute Suomen rr-ohjelman valmisteluun:

- Komissio edellyttää, että EAKR:n puolella otetaan käyttöön erillinen vähähiilisen Euroopan toimintalinja
- Suomen tapa esittää ohjelma tiivistettynä yhden toimintalinjan (älykkäämpi Eurooppa) alle sai komissiolta vahvaa kritiikkiä
- Komissio edellyttää Suomelta vähintään 30% EAKR:n toimenpiteistä kohdistuvan vähähiilisyyden edistämiseen

Keskustelua ilmastotavoitteen läpileikkaavuudesta:

- Ilmastotavoite tulisi ottaa laajempaan horisontaaliseen käyttöön tämän 30%:n siivun lisäksi
- Ennakointi tulisi myös kytkeä mukaan ohjelman rakenteeseen vahvasti (ml. sopeutuminen ja ilmastoriskit)
- Kansalliset linjaukset ovat edelleen tekeillä – vaikuttaminen eri kanavissa on nyt mahdollista!

3.3. Ilmastokestävä kaavoitus –checklist

“KILVA”

Kaavan ilmastovaikutusten arviointiin ja haarukointiin eri kaavatasoille ja suunnittelun kaikissa vaiheissa

Mukana hillintä ja sopeutuminen

Julkaistaan ymparisto.fi –palvelussa Elinympäristöt ja kaavoitus -osiossa

Virallinen julkaisu viimeistään ensi kuussa

Ilmastokestävän kaavoituksen tarkistuslista

Tutki kaavasi ilmastokestävyyttä

Tuetut selaimet Chrome Safari Firefox Edge Mobiiliversio on kehityksessä

4. Osallistujien kuulumiset

Kirjataan kuulumisia yhteen

Mitä ajankohtaisia ilmastotekemisiä?

- Pirkanmaan liitto:**
 - Uuden maakuntaohjelman laatiminen käynnistyy
 - Uusi EU:n rakennerahasto-ohjelma vuosille 2021-2027 on valmistelussa.
 - Vähähiilisyys on yksi kolmesta toimintalinjasta EAKR-rahoituksessa
 - Vaihemaakuntakaavoituksen käynnistäminen suunnitteilla, erityisesti kestävä energia-tema
 - Pirkanmaan ekologinen transitiio - elinvoiman uudelleen määrittely -hanke on käynnistynyt yhteistyössä yritysten ja sidosryhmien kanssa
- Pirkanmaan maakuntamuseo:** rakennusosien kierrätystempaus Morkun purkamisen yhteydessä
- Tampereen kaupunkiseutu:**
 - uusi kehittämissäällikkö aloittanut 1.8. (ennakointi + hiilineutraali kaupunkiseutu)
 - suunnitteilla backcasting ennakointiharjoitus varautumisesta ja sopeutumisesta, tehtäisiin yhteistyössä eri toimialojen/seutuyöryhmien kanssa.
 - seutukuntien Hinku-tiekarttojen edistymiseen rakennetaan seudullinen seurantamalli.
- Tampereen hiippakunta kutsuu 19.1.2021** Hyytiälän metsäkeskukseen HINKU-kuntien ja seurakuntien kiinteistö- ja metsäasioista tietäviä ihmisiä vuorovaikutukselliseen tilanteeseen, missä voimme verkostoitua, jakaa hyviä käytäntöjä ja kehittää kestävää tulevaisuutta. Mukana mm. ELY-keskus, Pirkanmaan liitto, Helsingin yliopiston ilmastotutkijoita ja ehkä muitakin toimijoita. Kiinnostuitko? Ole yhteydessä sari.peltonen@evl.fi (Tilaisuus toteutuu livenä koronatilanteen niin salliessa.)
- Pirkanmaan liitto:** Hiilineutraali Pirkanmaa 2030-tiekartta on valmistumassa. Ensimmäinen "viikkoseutu" luonnos valmistuu ensi viikolla.
- Kunnat:**
 - Tampereen kaupunki:**
 - Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartta hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 31.8
 - <https://www.tampere.fi/smart-tampere/kestava-tampere-2030-ohjelma.html> (loppuvuodesta tiekartalle avautuu seurantavivut ilmastovahti)
 - Tampereen seudun ilmastokumppanuustoiminta yrityksille ja yhteisöille lanseerattiin eilen 9.9. yliopiston johtajuussymposiumin yhteydessä
 - ilmoittautumiset ilmastokumppanuus.fi,
 - ensimmäinen tapaaminen lokakuun viimeinen perjantai
 - Nokia:** ilmastotiekartta tekeillä
 - toimenpide listaa tehdään ja yritetään synkronoida KETS ja HINKU
 - Hämeenkyrössä** valtuuston hyväksymä ilmastotiekartta
 - Kangasala:** ilmastotiekartta tekeillä
 - Lempäälä/Vesilahdi,** hanke tavoitteesta toiminnaksi - kohti hiilineutraalia kuntaa 2030 loppuvuodella
 - palvelualueet, prosessit ja liikelaitokset käyty läpi ja ilmastotoimenpiteitä on saatu kullekin toimialueelle
 - ilmastotyön opas kunnille tulossa lokakuussa. Tiekartat tekeillä.
 - Metsäkeskus,** Kaavoitusopas puurakentamisen edistämiseen valmistui, Tukea tukkalannoitukseen, Metsätystuki tulossa ensi vuoden alussa, hakkuiden määrä laskussa, Pirkanmaan metsäohjelma tekeillä paljon lausuntoja. Ilmastokestävä yhteistyö.
 - Pirkkalassa** tehtiin energiatehokkuusvideo ja annetaan neuvontaa kuntalaisille
 - Tiekartta on tekeillä, valmista vuoden loppuun mennessä.
 - Orivesi:** Tiekartta tekeillä, viikon kuluttua johtoryhmän kokouksessa ja työryhmille, valtuuston hyväksyttäväksi vuoden loppuun
 - Hämeenkyrö:**
 - ilmastotiekartta 2020-2022 hyväksyttiin valtuustossa 8.6., toteuttaa myös 11 tavoitetta Agenda2030:n 17 tavoitteesta
 - Hinkutyöryhmä avustaa palvelualueita asettamaan ilmastotavoitteita tulevaan talousarvioon
 - Hämeenkyrön väylässä hyödynnetään kierrätysmateriaaleja tie rakenteissa
 - Jatketaan hiilinielun kasvattamista Taimiteko-työllä eli etsitään vuosittain uusia puuntaimien istutusalueita
 - 21.9. kansallisen nollapäästöpäivän hengessä pidetään koko kunnan henkilöstölle ilmastotiekartan esittely Teamsillä
 - Korkeakoulu-yhteisö:** hiilineutraalius2030 -tavoite julkistetaan huomena
 - Hiilijalanjälkilaskenta menossa, perustetaan hiilityöryhmä, konkreettisten toimien edistämiseksi.
 - Koulutuksessa: Sustainable Urban Development -kandiohjelma, Risk Management & Circular Economy -maisteriohjelma
 - ym. monenlaista osien kehittämistä.
 - Vaikuttavuus yhteiskunnassa ja yhteistyö tärkeitä monissa hankkeissa
 - Syksyllä Hackathon ja Innovation Sprint

5. Aluehallinnon ilmastotyön vauhdittaminen – ELY-keskuksen ilmastotiekartta

Valeria Kerkkä, Pirkanmaan ELY-keskus
Esitys liitteenä.

6. Sopeutuminen alueellisena kysymyksenä

Riitta Syvälä ja Katriina Virtanen, Pirkanmaan ELY-keskus

Keskusteltiin oman kunnan tai organisaation sopeutumistyöstä. Sopeutumistarvetta tunnistettiin laaja-alaisesti esim. maatalouteen, sote-sektoriin, koulutukseen sekä rakennusten kuntoon liittyen. Yleisimpänä haasteena koettiin olennaisen ja alueelle sopivan tiedon saanti.

Esitys liitteenä.

6. Sopeutumiseen liittyviä osallistujien tieto- ja muita tarpeita (skype-koonti)

Onko omassa kunnassa tai omalla alueella noussut tarve strategiselle sopeutumisen suunnittelulle?
Missä yhteydessä? Esim. kaavoitus, luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen.

Elinkeinojen ja työtekijöiden sopeutuminen. Miten ammatit ja elinkeinot muuttuvat ilmastonmuutoksen myötä. Vaikutukset koulutussektorille.

Taloudellinen näkökulma: infra ja kiinteistöt kunnan tärkein omaisuus, jos ne tehdään nyt väärin kustannukset on massiiviset

Sote-sektori, mielenterveys pimeässä, helteiden kesto, varjoiset ympäristöt, koko ajan tulee uusia asioita, jotka pitäisi huomioon.

Tämä on aivan liian vähälle jäänyt näkökulma.

Tulviin varautuminen nousee ranta-alueiden kaavoituksessa ja rakentamisessa.

Ulkoa tuleva paine ja vaatimus myös sopeutumistyön raportoinnille, mm. kv-sitoumukset

Hulevesisuunnittelu on jo totuttu väline.

Rakennustekniikka, vanhojen rakennusten korjaaminen ja uusien rakentaminen - miten rakennetaan ilmastokestävästi

Maakaapeloinnit haja-asutusalueilla - etenevät, mutta hitaasti.

Käynnissä on Pirkanmaan uhanalaisten lajien ja luontotyyppien selvitys, joka antanee lisätietoa luonnon monimuotoisuuden osalta tähän kysymykseen.

Merkittävä sopeutumisen tarve voi tulla maatalouteen, esim. kastelu kuivina jaksoina, märät pellot estää toukotyöt

Mitä haasteita koette sopeutumisen suunnittelussa? Esim. tietotarve, riittävä resurssointi, päättäjätasolla priorisointi.

Sopeutustoimien kustannukset voivat olla haaste yksityisten omistamilla ranta-alueilla, esim. penkereiden paalutus.

Roolien määrittely: kenen vastuulla sopeutumisen suunnittelu on.

Tiedon puute, esim. rakennusmääräyksissä ei tämä asia näy vielä mitenkään.

Kunnissa on haavoittuvaa infraa, joka ei ole kunnan omistamaa, esim. sähköverkko.

Tietotarve on suuri rakentamisen osalta, tutkimuslaitokset ym. mukaan

Uskaljetaanko lopulta tehdä rohkeita, ilmastokestäviä päätöksiä esim. kiinteistöjen suhteen?

Roolitus kaupungin sisällä

Tietotarve, nyt fokus saatu hillintään ja sopeutuminen jää mietittämättä

Kaavoituksella ei ole tiivistyvässä kaupunkirakenteessa mahdollista valkata ilmastokestävää maaperää eli rakentamista suunnitellaan "huonoille alueille"

Olenaisen tutkimustiedon seulominen alueella tarvittavaan muotoon. Konkreettiset, kompaktit toimintaohjeet hyödyllisiä mm. päättäväiestinnän tueksi.

Konkretia, mitä tarkoittaa, mihin varaudutaan just täällä. Kesät ovat jo helteisiä ja moni moka rakentamisessa koettelee jo ikäihmisiä (lämpökuorma, rakennusten sijoittelu)

7. Päästövähennyspolku ja Pirkanmaan ilmastotiekartta

Miten ja millä aikataululla eteenpäin?

”Mitkä asiat ovat organisaatiossanne edenneet erityisesti viime aikoina”

Liikenne

1. Hankitaan
 - A. virka- ja työsuhdeautoiksi vain sähköautoja ✓✓
 - B. virka- ja työsuhdepyöriä (myös sähköpyöriä) ✓✓
2. Kehitetään liityntäpysäköintiä ✓✓✓✓
3. Tuetaan nesteytetyn biokaasun tuotantoa ja jakelua ✓
4. Pyritään uusien kaava-alueiden sijoittamiseen olevaan rakenteeseen ✓✓✓✓
5. Edistetään etätöitä sekä työhön liittyvän liikkumistarpeen harkintaa ✓✓✓✓✓✓

Hiilinielut

1. Luonnontuottometsä-konseptin pilotointi Pirkanmaalla ✓
2. Kuntakonseptin kehittäminen kunnittaisen hiilinielun vahvistamiseksi ✓
3. Hiilinielut kasvuun kuntavetoisissa yhteismetsissä ✓

Energia

1. Energiastrategian päivitys ✓
2. Energiajärjestelmäselvitys ✓
- (3. Katse pois fossiilisista) ✓✓

Yritysten mukaan saaminen

Ajatuksia ja tekoja?

Ekologinen transitiio -hanke käynnistynyt ✓

Päästölaskennan tarkentaminen alueella

Myös hiilikädenjälki

Korkeakouluyhteisössä

vahvasti menossa.

Ajatuksia ja tekoja?

Ekologinen transitiio -hankkeessa kehitetään hyvinvointimittareita

Johtajien sitouttaminen

Ajatuksia ja tekoja? ✓

Oletteko huomanneet Kuntaliiton ILMAVA-haun?

Seuraava kokoontuminen

18.11. kello 12.30

(jatketaan etänä)